

Vuur en bezieling moest altijd doorstralen en uitgaan bij en van den prediker. Hij behoeft er niet verlegen bij te staan. Zijn prediking moet niet doorgaans gelijker op een mooi betoog of een lezing. Dat reeds maakt de luisterende schare minder belangstellend.

De verkondiging des heils kan en mag den prediker niet zoo koud doen blijven. Dat zal ook niet het geval zijn als verkondigd wordt Christus in al Zijn volheid en Gods soevereine vrijmacht.

Straks is het Kerstfeest. Er zal worden gepreekt over het Kindeke van Bethlehem, over Maria, de engelen, de herders enz. Zullen wij ook hooren de machtige beteekenis van Christus' komst in het vleesch voor de wereld, voor Gods koninkrijk, voor de gemeente, voor onze ziel?

't Is toch het grootste wonder, ooit geschied. 't Is zulk een geweldig gebeuren, waarbij al wat wij in de wereld aanschouwen in het niet zinkt.

Zullen wij het voelen in de prediking? Zal zij ons plaatsen voor de noodzakelijkheid om in ons eiken zieleleven te aanschouwen de opgang van de zon der gerechtigheid in den nacht onzer geestelijke ellende?

Is er groter tegenstelling denkbaar dan dit schijnbaar simpel gebeuren in Bethlehem en de macht en grootheid der tegenwoordige wereld?

Beleven wij niet de voorbereiding der eindcatastrofe?

Worlt het dan niet tijd dat wij weten wien wij toebehooren in leven en sterven?

O, 't is alles zoo geweldig; en de prediking doet mij er meestal zoo weinig van gevoelen. Ze lijkt mij dikwijls, vergeet me het woord, zoo heuzelachtig tegenover al dat groote en wonderbare.

't Is me niet gemakkelijk te zeggen: zoo moet het worden. Maar ik stelde vragen, die leven in mijn ziel en die doen gevoelen welk antwoord ik begeer en hoe ik aanvoel in welke richting de prediking „gereformeerd“ moet worden.

Meen niet, dat ik gering zou achten al wat dient om onze Schriftbeschuwing te verhelderen, als b.v. de gemeente rijp te maken voor betere bijbelvertaling en al wat in dezen door ons wordt noodig gekeurd. De onkunde onder ons volk is nog te groot, om hierin iets te verwaarloosen.

Reformatie kome er door gebod, door ons aller gebod om de werking van Gods geest in predikers en gemeente, 't Onthrekt ons aan werkingen des Geestes.

Men houde er rekening mee, dat deze brief 13 December van het vorige jaar is geschreven.

De voornamste klacht is en blijft hier: de prediking legt zoo weinig beslag op ons, vooral op de jongeren onder ons.

Van zulk een klacht mag men zich natuurlijk niet met een hoog gebaar afmaken.

Veeleer dient men zich af te vragen of er reden is voor zulk een klacht.

Er moet noodig eens over gesproken en geschreven.

Want nog eens: het is niet de klacht van een enkeling.

Worlt die klacht ongegrond bevonden, dan behoort die ongegrondheid in het licht te worden gesteld, opdat niet meerderen erdoor worden geïnficeerd.

Is hij gegrond, dan mag men niet anders dan dit openlijk toegeven.

In elk geval is hij het waard te worden onderzocht.

In een latere artikelenreeks willen wij daarmede dan ook gaarne rekening houden.

HEPP.

In de Donaulanden.

VIII.

Komárom. III. (Slot.)

Na de samenstelling en den aard van de senioratenvergadering, welke eenige verre overeenkomst heeft met onze classische vergaderingen, te hebben beschreven, willen we thans van die vergadering zelf iets meedeelen.

Op die vergadering verscheen ieder „geestelijk“ lid van het senioraat in toga. De Hongaarsche toga van zwart satijn met brede tressen heeft iets aristokratisch. De zachte glans, welke er over ligt, verandert bij elke beweging in schittering. Ofschoon bijzonder stemmig, mist zij de eenzijdigheid van onze toga's en leent zij zich, wanneer de zon door de kerkramen speelt tot mooie effecten. Dien dag echter liet de zon zich bijna niet zien. Ik kreeg er een proefje van hoe koud het in zulk een kerk kan zijn. En hoewel mijn lichte overjas nog al afstak tegen het deftig zwart, waarvan ik aan alle kanten was omgeven en ik om het decorum te bewaren mij gaarne wat koude getroost had, sloeg men mij de jas om de schouders, de ledige mouwen er langs slingerend. Ik vermeld dit omdat er een typische trek in zit. De Hongaar is buitengewoon aan het decorum gehecht. Meer nog misschien dan de Engelschman. Maar terwijl deze een inbreuk daarop onder geen beding zou toestaan, stapte de Hongaar als de omstandigheden ertoe leidden er gemakkelijk overheen en duldte naast het stijve, strakke het eenigszins nonchalant losse.

Aan het begin liet de senior zingen het eerste vers van den 90sten psalm:

Gij zijt, o Heer, van d'aller vroegste jaren Voor ons geweest een schuilplaats in gevaren.

Gedurende de enkele weken, dat ik in de Donaulanden verbleef, hoorde ik dit vers tal van malen

opgeven. Dit verwonderde mij, omdat de melodie — welke bij de Hongaren dezelfde is als bij ons — dezen psalm tot de categorie, welke weinig gezongen wordt, veroordeelt. Later werd het mij echter opgehelderd. De negentigste psalm is bij de Hongaren zooveel als de volkspsalmen. Zijn bij ons op vergaderingen het zevende en achtste vers van den negentachtigsten psalm geliefd, veel meer nog wordt in Hongarije het eerste vers van den 90sten psalm aangeheven. Zelfs zij, die in het psalmboek niet thuis zijn, kennen dit vers uit het hoofd. Wel een bewijs, hoe diep dit lied in de Hongaarsche ziel is gezonken. De verklaring daarvoor zal wel inzonderheid in de eerste regels te zoeken. Van gevaren was het Hongaarsche volk van zijn geboorte af omringd. Zijn geschiedenis is vol onrust. Maar de vrome voorvaderen erkennen, dat God telkens weer heeft uitgered. Bij Hem' schuldten zij tot dat het onweer was overgedreven. En tegenover de wisselingen, waarvan de Hongaarsche geschiedenis verhaalt, vonden zij hun rust in de eeuwigheid en onveranderlijkheid Gods.

Eer berg en rots uit niet geboren waren, Eer d'aarde rustte op hare grondpilaren: Van eeuwigheid, o God, die eeuwig leeft, Zijt Gij de God, die eind noch oorsprong heeft.

Hoewel over het geheel de Hongaarsche kerkzang wel wat slepend in onze ooren klinkt, hindert bij dezen psalm het langzame tempo niet. Integendeel. Het vertolkt iets van het kalme vertrouwen, dat de oude Gereformeerde Hongaar had in zijn God en dat van zijn kinderen nog niet geheel is geweken.

Vóór de eigenlijke handelingen van het senioraat begonnen, werd door den senior de gast hartelijk verwelkomd. Als behorende tot de Nederlandsche natie werd de gelegenheid te baat genomen om zijn dankbaarheid te uiten voor wat ons land voor de Hongaren in vorige en in deze eeuw gedaan heeft. En omdat dit van Hongarije afgescheurde gebied tot nogtoe door Nederlanders niet werd bezocht, was men in Komárom — men kon dit aan alles merken — dubbel blij eindelijk in staat te zijn zijn buitengewone erkentelijkheid te betuigen. Niet alleen in de rede van den senior kwam dit uit, maar ook in alle andere — en het waren er niet weinige — toespraken, welke tot mij werden gericht. Hier moet ik even vermelden, dat de Hongaar zeer op toespraken gesteld is. Hij houdt ze gaarne en hoort ze gaarne. Wij bewaren de toespraken gewoonlijk voor jubilea en begravenissen. Maar de Hongaar grijpt ook andere gelegenheden aan. En hij kent in deze geen vermoeden. Ik geloof dan ook stellig, dat wij het in een toespraakwedstrijd zouden moeten afleggen. Daar komt trouwens bij, dat de Hongaar in den regel een welbespraaktheid bezit, welke bij ons uitzondering is. Men kan dit natuurlijk niet beoordeelen naar de Hongaren, met wie wij in ons land kennis maken. Die moeten zich bedienen van een vreemde taal. Dat vormt voor hen een groote belemmering. Daarom zien wij hen niet in hun kracht. Men moet hen in hun eigen land gadeslaan. Interessant is het reeds in een boekje van de trein-coupe de onderlinge konversatie, al verstaat men die dan ook niet, wat nauwkeuriger op te nemen. Onder hen, die zeker nooit voor het publiek optreden, zijn geboren redenaars. Naar woorden behoeven zij geen oogenblik te zoeken. Hun gestes zijn niet alleen druk, maar ook sierlijk. Daarenboven schijnt de welsprekendheid daar niet het privilege van het mannelijk geslacht. Men ontmoet er ook dames, die ongekunsteld en vrij een geestdriftige trein-oratie houden met een eloquentie, welke vele sprekers in Westelijk Europa haar zonder twijfel zouden benijden.

Doch ik moet weer naar de vergadering terug. Nadat ik de toespraak van den senior beantwoord had, werd mij verzocht nog over eenig onderwerp te spreken. Ik voldeed vanzelf met zekere gretigheid aan dat verzoek en vroeg de aandacht voor het wezen en de roeping van het Calvinisme. In deze omgeving meende ik vooral te moeten waarschuwen, dat niet alles Calvinisme is wat zich daarvoor uitgeeft. Inzonderheid betoogde ik de noodzakelijkheid van de bewustwording van de Calvinisten in de Donaulanden. Overigens ligt het, gelijk men begrijpen zal, niet in mijn bedoeling een verslag te geven van wat ik sprak.

Daarna had de eedsaflegging plaats van den „leeken“ curator, een plechtigheid, welke blijkbaar diepen indruk op de aanwezigen maakte. Een lid van het moderamen las de eedsforale, welke vrij lang was, zin voor zin voor en de nieuw-benoemde curator zei haar zin voor zin na. De senior hield daarop een korte, maar ernstige rede. Bijzonder was men ingenomen met het woord van den curator, dat daarop volgde. Naar men mij inlichtte deed hij zuiver Calvinistische klanken hooren. Het week geheel af van de speeches, welke bij zulk een gelegenheid plegen te worden afgestoken. Daar in lag een rijke belofte. Ook schonk hij duizend kronen aan de kerk van Komárom, een niet gering bedrag, wanneer men de oconomische omstandigheden in aanmerking neemt.

Andere kerkelijke zaken werden in openbare vergadering niet behandeld.

Wilde ik eenigszins naar volledigheid staan, dan zou ik nog heel wat omtrent Komárom kunnen meedeelen. Van één ding moet ik echter nog melding maken, n.l. dat er in Komárom en omstreken op het oogenblik een geestelijke opwaking valt waar te nemen. Een reeds bejaard predikant verhaalde, hoe hij tot voor korten tijd geheel formalistisch had gepreekt. Maar God was in zijn leven gekomen en nu verstond hij pas wat preeken was. De sleur had voor geloovige opgewektheid plaats gemaakt. De waarheid was voor hem anders, nieuw geworden. Dat is niet het eenige geval. Wij hoorden ook een predikantsvrouw met zeldzaam enthousiasme spreken over den heerlijken arbeid in de gemeente.

Deze beweging wordt in gezonde banen geleid. Het is te hopen, dat dit zoo blijve en dat zij niet den pietistischen kant uitga. Het gevaar daarvoor is onder Hongaren niet denkbeeldig. Daarom bidden wij hun, die hier in de voorhoede zijn gesteld, groote voorzichtigheid toe.

Aan Komárom behoud ik de aangenaamste herinneringen, niet het minst door de bijzondere hartelijkheid, waarmee Ds en Mevrouw Von Galambos mij hebben ontvangen.

En zoo reed ik dan weer naar Hongarije terug over den „blauwen“ Donau, dien ik echter hier, noch op andere plaatsen zijn adjectief zag rechtvaardigen. Dit deed hij slechts op prentbriefkaarten. HEPP.

— Een protest.

Naar aanleiding van ons artikelje „Als een eenzame musch“ zond Dr v. d. Vaart Smit ons een protest.

Wij meenen hem een dienst te doen het niet te plaatsen vanwege den vorm.

Ook zakelijk zou eenige kritiek onzerzijds niet achterwege kunnen blijven.

Wij gelooven echter, dat een discussie daarover in dit stadium niet vruchtdragend kan zijn.

Liever wachten wij tot Dr v. d. V. Smit „binnenkort“ „nader in geschrifte“ zal hebben aangetoond, dat de bewering, welke wij ongerijmd noemden, door hem „aan geschriften van Calvijn en Augustinus“ is ontleend.

Begrijpen wij hem wel, dan stelt hij dit in uitzicht. Wij hopen onze lezers op de hoogte te houden. HEPP.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

3 Augustus 1878.

Op 3 Augustus 1928 is het juist 50 jaar geleden, dat de Commissie voor het Volkspetitionnement met den grijsen Elout van Soeterwoude aan het hoofd, in het paleis op het Loo aan Z. M. den koning Willem III overhandigde het „Smeekschrift aan den Koning om een School met den Bijbel“.

In heel ons land moeten die belangrijke dagen met haar gewichtige gebeurtenissen nu in de herinnering worden teruggeroepen. Het was een uitnemende gedachte van de Unie „Een School met den Bijbel“ door Ds J. C. Rullmann een geschriftje te laten vervaardigen met als onderwerp: Het Volkspetitionnement van 1878.

Ik geef er hier iets uit, met de bedoeling om te prikkelen tot lezing van het geheel:

„Het waren nieuwe Geuzen, Schoolgeuzen.

Om 1 uur verzamelden zij zich dien gedenkwaardigen middag van Zaterdag 3 Augustus in het hotel „De Keizerskroon“ van den heer Bloemink, aan den ingang van de Looaan, die ten Paleisje voert. Gekleed met zwarten rok, witte das en witte handschoenen begaven de Schoolgeuzen zich om half twee te voet in optocht naar het Paleis. Zie, daar schijden ze voort, twee aan twee, terwijl een rijtuig met de aan te bieden folianten naast hen rijd. (Deze 19 folianten, in groenlederen banden met vergulde titels, bevatten de handteekeningen van 394.000 voorstanders van een School met den Bijbel, voorts een Register en de adressen van de Kerkeraaden.) Aan het ijzaren hek voor het Paleis gekomen, houdt het rijtuig op en krijgt elk zijn portefeuille onder den arm.

De grijsen Elout gaat ditsmaal niet vooraan. Hij heeft zich reeds tevoren naar het Paleis begeven, om als hun voorzitter hen op te wachten. Ten Paleisje gekomen, wordt de Deputatie binnen gelaten in de zoogenamde „blauwe kamer“. Links als men het paleis inkomt. Het is een zeer ruim en deftig vierkant vertrek. Middenin bevindt zich een soort cirkelvormige sofa, waarvan de rugleuning in 't midden zich als een zuil verheft. De cirkelvormige zitting en de zuilvormige rugleuning zijn beide met zijlweel bekleed.

Rondom dit meubelstuk stonden de beide commissies geschaard in den vorm van een driekwart cirkel. De Koning liet nog 6 à 7 minuten op zich wachten. Niemand sprak een enkel woord. Elk stond met zijn boekjeel onder den arm en zag eens rond in de vorstelijke kamer, wellicht met de beide van Nehemia, die hij deed, terwijl hij bij den Koning diende en die door God van den hemel zoo goedgunstig verhoord werd. Eindelijk, daar was de Koning.

Zijne Majesteit kwam de kamer binnen in burgerkleding en groette met een vriendelijke buiging in verschillende richting. De leden der Deputatie bowden zeer diep, zooals het voor een koning betaamt. Z. M. die zijn oog vloog over geheel den kring het gaan, wendde zich, inder van naar de Commissie voor het Volkspetitionnement, eerst naar de Kerkeraad-Commissie. Hierdoor kwam Ds van Son, die er natuurlijk

op gereke woord van wel wat i aan hem

Hij sprak kalmen, n van meer jk Gerech ning hart: den en l aan-tonds, missie vo Z. M. we „Om „ de kinder in den D zulk een l Uwer M

In dien zeer goed: a 25 minu en toon be Ds Rullma op den Ke kend is, d den: „Ik ons lieve onze dierh Kappeyne teekenen v Hiervan eerste Uni gende geze

„En to moed, ja desnietjeg tot nitva stitutione na indien historie waardig meest tr toen ja, den moe eenige w is, t.w. n Had K lendig e vlecht. — wijden er En dan kringen, scholen a Augustus brengen en voor moeten“ Broede dien 17e trouw aa onzen po der eere

Na de plaats van „een voor Volkspetiti officiële dag, waar III werd En zoo collecte. V heid, toev eenvoudige al hier er na de we was, de standers historische enkele pr inhield. leete moe den Bijbe Locale Co dat er ge de hitte v zonder of behelpen; schulden dorwijzers worden ge peil te h buitengew en onderh Uniecollec practisch werken, d vroeger o schoolstrij heid, mag onze kring raat, de gaaf is.

Gr

(Ingendins nesserlaan

Ds Hei de meerd dat hij z